

MARKTVROUW

MIDDEN TUSSCHEN DE LANGE RIJEN
wit overhulde kramen, met hun bonte mengelmoes van koopwaar, valt haar stalletje op, door netheid en smaakvolle opstelling der waren.

Ze valt hier uit den toon bij al die slordige burens, grove, schreeuwerige Jodinnen, die hun stoffen, kragen, kanten en strikjes, overladen en vol, op een hoop hebben liggen.

Schreeuwend prijzen ze hun koopwaar aan:

„Ja, ja, alles wat je er uit haalt, een kwartje, menschen. Al die lappen een kwartje. Ja, ja, hier moet je zijn, uitzoeken maar!

Een dubbeltje die kragen. Een dubbeltje die kragen. Al die mooie kraagjes kosten maar een dubbeltje!”

Onderwijl kauwen ze hun middagboterham op, groote hompen wittebrood, weggespoeld door een slok uit het fleschje cider, slurpend bijtend van een zure bom . . .

Mevrouw Kooistra ziet dat alles aan. Ze voelt zich onwennig hier, en schaamt zich haast voor haar dunne, thuis in reepjes gesneden boterhammen, die ze, omklamd door het vetrijke papier, schuchter en onopvallend tracht te eten.

Haar zachte, beschaafde gezicht, met de omlijsting van vroegrijze haren, en haar zwarte stemmige japon steekt af hier als iets verfijnds, wat niet op de markt thuis hoort.

Ze is hier voor 't eerst, voelt zich niet thuis.

„Moet ik nu ook schreeuwen, met schetterende aanprijzingen de klanten lokken?” denkt ze.

Het schijnt haast van wel.

De menschen zijn het zoo gewend; breede, bloot-armige Jordaanvrouwen trekken slenterend voorbij. Groote reticules aan den arm, snoepend, zuigend op een ijswafel, of een banaan op de vuist . . . Ze kijken naar haar stalletje, taxeerend waar en verkoopster.

Schuw probeert ze aan te moedigen. „Alleen kwaliteit hier, juffrouw; een mooie lap, een bloesje, een kraag, zoekt u maar uit! En niet duur.”

Maar haar woorden worden overschreeuwd door de Jodin naast haar:

„Hier moet je zijn, menschen. Alles wat je uitzoekt een kwartje. Een kwartje al die lappen!”

En de Jordaanvrouwen loopen door, na een vluchtigen blik op het uitgestalde, gelokt door den veelbelovenden roep naast haar; ze blijven staan vóór het nevenstalletje, graaien ruw door de lappen, alles omverhalend, zoekend in de hoog opgestapelde hoop. Daar voelen ze zich thuis. Daar kunnen ze nog pingelen ook!

Het grijze marktvrouwje zucht.

„Het gaat niet, het gaat niet, ik verkoop niet,” denkt ze vol zorg.

„Waar ligt dat nou aan? 'k Heb mooie dingen, en 'k ben niet duurder dan die anderen . . . En toch willen ze bij mij niet zijn!

„Moet ik dan ook gaan schreeuwen en roepen, zoo als die anderen?”

Ze kan het niet; 't is toch al zoo erg. Ze had er al zoo tegenop gezien hierheen te gaan. Zij, mevrouw Kooistra, uit „de Gooische Manufacturenzaak.”

De weë lucht van al die kraampjes met visch en vleesch vóór en achter haar, maakt haar akelig. Aan den overkant staan ze op een rijtje, de Joden met hun vettige gestolde klompen van op 't abattoir gestoomd vleesch, massieve donkerbruine brokken van ten deele afgekeurde koeien. Daarnaast de man met zijn harten en lever, per ons.

Achter haar de bokking- en palingstalletjes, de zuurkarretjes, een lucht doordringend die haar ziek maakt, en daar overheen 't geroes van al die schreeuwende stemmen, en de duizelig makende, eindelooze stroom van voorbij slenterende menschen.

Zij, hier in deze omgeving.

Wie had het jaren geleden, toen ze als jong meisje hoopvol trouwde, een „goed huwelijk” scheen te doen, ooit kunnen denken?

Haar man had een bloeiende zaak.

Zij hielp in den winkel, terwijl hij met zijn pakken den boer opging naar de omliggende plattelandspplaatsen.

Eerst was alles goed gegaan. Ze had zich thuis gevoeld achter de toonbank, en de zaak liep.

Maar haar man was aan 't drinken gegaan.

Eerst had hij zich verontschuldigd.

't Kon niet anders, als je zoo iederen dag langs den weg was, je was op de café's aangewezen. Maar geleidelijk was het erger geworden, en zijn toon veranderd.

't Was bergaf gegaan, steeds meer.

Vaak kwam hij dronken thuis. Hij verwaarloosde de zaak, de klanten.

Moedig had ze getracht, vol energie, haar droeve geheim voor de buitenwereld, voor de familie verborgen te houden.

Maar geleidelijk was het openbaar geworden. Uit medelijden met haar, was het in de zaak nog een tijdje goed gegaan, al deed het haar pijn, als ze voelde, dát de menschen met haar medelijden hadden.

Maar de drank had steeds meer verslonden.

De inkoopten werden minder, hun sorteering en keuze bleef achter bij die van concurrenten.

Ze konden niet meer mee.

Er werden schulden gemaakt.

Ten slotte hadden ze, toen ze een aannemelijk bod konden krijgen, hun Gooische zaak verkocht; veel was er niet overgebleven, toen de schulden betaald waren.

Van het overschot waren ze een klein zaakje begonnen, in een volksbuurt van Amsterdam.

Maar nog was ze niet genoeg vernederd.

Haar man kon den drank niet meer laten staan.

De nieuwe zaak ging niet.

Ze hadden geen crediet meer bij den groothandel. Er kwam steeds meer achterstand.

Tegen de moordende concurrentie der groote zaken konden ze niet meer optornen.

Ze paste niet in die buurt. De klanten vonden haar verwaand, te veel dame.

En 't was met een faillissement geëindigd.

Haar familie, die al zoo vaak bijgesprongen was, had dat niet kunnen voorkomen.

't Was een bodemlooze put bij hen.

Haar man was even tot inkeer gekomen, zooals zoo vaak al. Had met tranen in de oogen beterschap beloofd, zich met de heftigste verwijten een schoft genoemd, zijn groote schuld tegenover haar bekend.

Ze had ontzaglijk veel om hem en door hem geleden. Maar nog steeds was haar liefde voor hem niet dood. En ze had weer geloofd in zijn woorden. Samen hadden ze plannen gemaakt . . . en haar vurig gebed voor hem, dat al die jaren onverhoord gebleven was, werd dringender — maar de drankduivel was sterker dan zijn goede voornemens.

Geleidelijk was het weer mis gegaan.

Van al de plannen was niets in vervulling gegaan: alles zou verkocht moeten worden.

Juist toen, op een avond, was hij, onzeker slingerend over den weg, door een auto aangereden, en aan de verwondingen overleden...

En nu zat ze hier, door anderen aan wat voorraad geholpen, op de markt...

Een weduwe, zonder eenige bron van inkomsten achter gebleven.

Om haar heen gonst en roest de marktdrukte, de zon is er door gekomen, en belicht dit bonte kleurige schilderij, geeft het leven en diepte.

Tegenover haar heeft de Jodin een schare kijksters om zich heen geschreeuwd.

„Nou gaan ik es een aardigheidje beginnen. Ik heb hier één, twee, drie,... ik heb hier zes badhanddoeken.

Schitterende kwaliteit, ze zwellen op, worden twee keer zoo dik in de wasch; die ga ik nou es goedkoop weggeven, omdat het seizoen voorbij is...

„Luister nou goed. Dat kost...”

En pak na pak gaat weg.

Een burgerjuffrouw staat even voor haar stalletje. Ze animeert, en verkoopt een kanten kraagje. Een enkelen keer heeft ze zoo een klant, een enkelen kijker, waarvoor ze al dankbaar is.

Maar ze weet het: zoo gaat het niet. Ik haal m'n marktgeld, m'n onkosten er nog niet uit. Alles lijkt zoo troosteloos en donker.

En haar zucht wordt een woordeloos gebed om hulp...

G. J. PEELEN

Naar een schilderij van J. L. Dijkmans.

DE BLINDE BEDELAAR